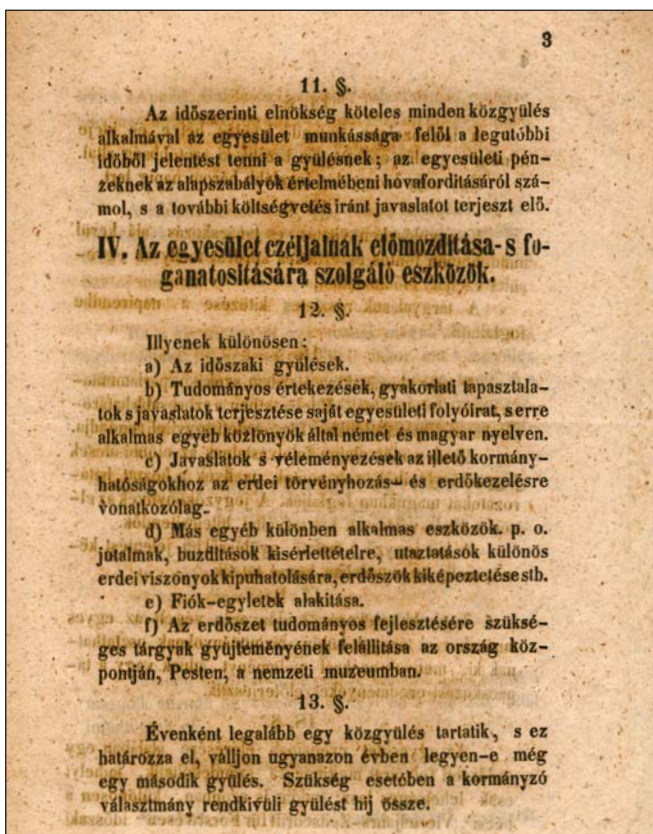
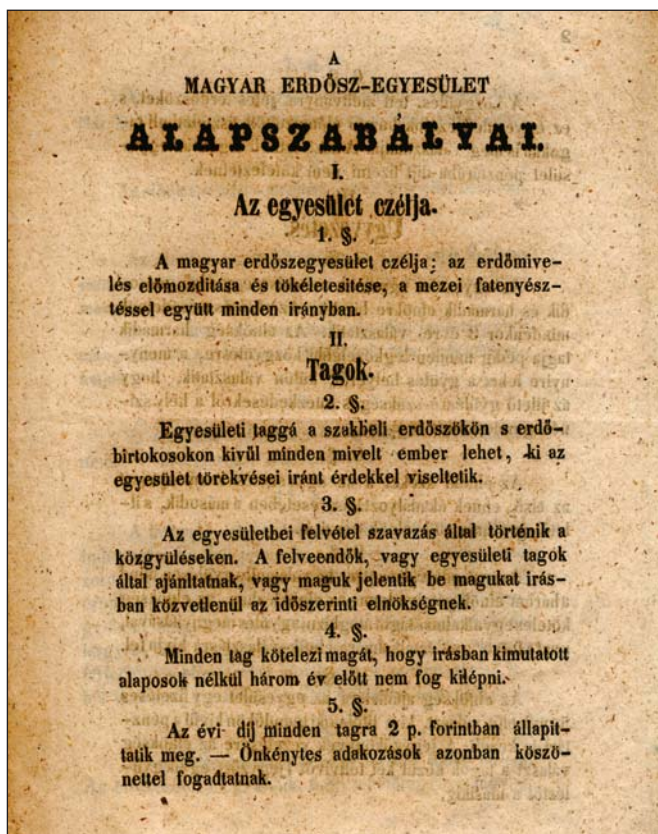

Egy különleges Alapszabály margójára

Egyesületünk *Dr. Ádámfi Tamás* tagtársunk segítségével árverésen jutott hozzá egy különleges, kicsit titokzatos kordokumentumhoz, amelynek címe „A Magyar Erdős-Egyesület Alapszabályai”. Az igen jó állapotban lévő 8 oldalas nyomtatvány végén nem található dátum, csupán kézírással szerepel az első lapon „1857”, míg a szöveg végén „Esztergom 1844”, vagy 74, vagy 94 (a harmadik szám nem azonosítható be egyértelműen).

A 17. paragrafusból álló alapszabály nyelvezete és a papír minősége is arra utal, hogy a 19. század közepéről származik. Különleges a megnevezés is: az „Erdős-Egyesület”. Többféle használatos változatát ismerjük Egyesületünk korabeli elnevezéseinek, hiszen az Ungarischer Forstverein-t is Magyar Erdős-Egyesületnek fordították, majd az 1866. december 9-i rendkívüli „Nagygyűlésre” szóló meghívó „Magyar Erdészeti Egylet”-et említ, de Ferencz Józsefnek 1869-ben az eredeti 1866-os Alapszabály módosítását előterjesztő *Gorove István* illetékes miniszter a „Magyar Erdész Egylet” módosított alapszabályainak módosításáról beszél, míg maga az 1866-os Alapszabály az „Országos Erdészeti Egyesület Alapszabályai” címet viseli. Jól látható, hogy az Erdős-Egyesület elnevezés ezek között nem fordul elő, egyfajta átmeneti névnek tűnik az 1851-es német nyelvű és ajkú egyesület és az 1866-os Országos Erdészeti Egyesület között. A dokumentum szövegében elmerülve, a 12. § alatt, amely „Az egyesület céljainak előmozdítása-s foganatosítására szolgáló eszközök” között sorolja, a b) pontban „Tudományos értekezések, gyakorlati tapasztalatok s javaslatok terjesztése saját egyesületi folyóirat, s erre alkalmas egyéb közlönyök által német és magyar nyelven.” Ez a mondat két dolgot sugall az olvasónak. Eegyrészt azt, hogy *Wagner Károly* és *Divald Adolf* még nem alapította meg a dokumentum keletkezésekor az Erdészeti Lapokat, mint a Magyar Erdős-Egyesület saját lapját, vagyis keletkezésekor csak a Mittheilungen des Ungarischen Forstve-

reines létezett. A másik az, hogy a tapasztalatok és javaslatok terjesztésére még a német és a magyar nyelvet együttesen ajánlja, ami arra utal, hogy a magyarosítási mozgalomnak még csak a kezdetén vagyunk. Ha az Alapszabály szerkezetét vetjük össze akár az Ungarischer Forstverein, akár az Országos Erdészeti Egyesület korai alapszabályaival, akkor nem sok közös vonást találunk bennük. Már az egyesület céljának meghatározása is különleges: „az erdőmivelés előmozdítása és tökéletesítése, a mezei fatenyésztéssel együtt minden irányban”. Az ügyvezetésre vonatkozóan is markánsan eltérő struktúrát ír elő az ismertektől, nevezetesen „az egyesület ügyeinek vezetése egy első, második és harmadik elnökre bízatik”. A második elnök ügynevezett „ügyviselő” is lehet, míg „A tollvivők (jegyzők) a jegyzőkönyvek szerkesztéséről gondoskodnak, s ezeket az ügyviselőnek átadják, ki a kinyomtatást eszközölteti”.

Az eddig elmondottak alapján megkockáztatható az a feltételezés, hogy a kérdéses dokumentumot 1851 és 1862 közé helyezzük el, s így a címlapon található kézírással, 1857-es dátum nem elképzelhetetlen a nyomtatvány keletkezését illetően. Lehetséges, hogy az egyesületen belüli magyarosítási mozgalom egyik első, nyomtatásban is megjelent alapszabály-tervezetét tartjuk a kezünkben, ami értelemszerűen sohasem lépett hatályba. Ez a dokumentum értékét csak tovább növeli.

Végezetül az Alapszabály még egy érdekes javaslatára hívom fel a figyelmet, ami szintén az egyesületi célokot segítő eszközöket felsoroló 12. paragrafus f) pontjában olvasható: „az erdőszet tudományos fejlesztésére szükséges tárgyak gyűjteményének felállítása az ország központján, Pesten, a nemzeti múzeumban”.

Az Alapszabály az Országos Erdészeti Egyesület *Wagner Károly* Erdészeti Szakkönyvtárában tekinthető meg.

Dr. Sárvári János
a Könyvtár őr